

Jeugdwerkgelegenheid van gemarginaliseerde jongeren in lage- en middeninkomenlanden

Position paper

PerspActive

Inleiding

De wereldbevolking is onlangs de 8 miljard gepasseerd en deze groei zal naar verwachting tot ver in deze eeuw doorzetten.¹ De bevolkingsgroei is echter niet gelijk over alle continenten verdeeld. Met name delen van Azië, en het Afrikaanse continent zullen de komende decennia een sterke bevolkingsgroei ervaren.² Dit zorgt tegelijkertijd voor veel uitdagingen en kansen. Eén daarvan is de kwestie van de werkgelegenheid voor jongeren. Veel economieën in lage- en middeninkomenslanden zijn niet in staat alle jongeren een plek te geven op de arbeidsmarkt en hen fatsoenlijke banen of zelfstandig ondernemerschap te bieden. Tegelijkertijd zijn er zorgen dat er niet genoeg jonge mensen worden opgeleid voor de banen van vandaag en morgen. Deze factoren leiden ertoe dat veel jongeren in lage- en middeninkomenslanden werkloos zijn, in de informele sector, of onder erbarmelijke omstandigheden werken. Dit heeft een schadelijk effect op de levens van deze jongeren. Zij kunnen niet volledig deelnemen aan de samenleving of werken aan de opbouw van een duurzame toekomst voor hun gezinnen. Jongeren hebben twee tot drie keer meer kans om werkloos te zijn dan volwassenen, en zijn ook vaker arm. Dit is verergerd door de COVID-19-pandemie en de lockdowns die jongeren onevenredig zwaar hebben getroffen. Ze werden niet alleen geraakt in hun deelname op de arbeidsmarkt, maar ook door ernstige verstoringen in onderwijs en opleiding.³

De afgelopen jaren is er steeds meer aandacht voor de positie van jongeren in lage- en middeninkomenslanden, zowel bij overheden als het maatschappelijk middenveld. De Nederlandse regering ontwikkelde in 2020 de Youth at Heart Strategy,⁴ de EU bracht in het najaar van 2022 het Youth Action Plan for EU External Action uit,⁵ en de Continental Strategy for TVET to Foster Youth Employment van de Afrikaanse Unie is sinds 2018 van kracht.⁶ Er is een rode draad te vinden in al deze strategieën en beleidsmaatregelen. Ze hebben allemaal tot doel de **afstemming tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt** te verbeteren, het aantal **fatsoenlijke banen** voor jongeren te vergroten, **TVET-mogelijkheden** te bieden, te investeren in **groene en digitale economieën**, de toegang van jongeren tot **kapitaal en de particuliere sector** te verbeteren en jongeren aan te moedigen tot **ondernemerschap**.

Cijfers over de huidige situatie:

- Bijna 1 miljard van de 1,2 miljard jongeren in de wereld tussen 15 en 24 jaar wonen in lage- en middeninkomenslanden.⁷
- Terwijl jaarlijks 10 tot 12 miljoen jongeren de arbeidsmarkt in Afrika betreden, worden er jaarlijks slechts 3 miljoen formele banen gecreëerd.⁸
- Meer dan 60% van de werkende wereldbevolking bevindt zich in de informele economie.⁹
- In 2021 werkte ruim de helft (52%) van de bevolking in Sub-Sahara Afrika in de landbouwsector.¹⁰
- Afrika kent een werkende armoedegraad van 39% onder jongeren, wat betekent dat deze jongeren, ook al zijn ze niet werkloos, in armoede blijven leven.¹¹

¹ <https://www.un.org/en/desa/world-population-reach-8-billion-15-november-2022>

² <https://www.un.org/en/global-issues/population>

³ https://www.ilo.org/employment/Informationresources/covid-19/other/WCMS_813690/lang--en/index.htm

⁴ <https://www.youthatheart.nl/>

⁵ https://international-partnerships.ec.europa.eu/document/fe1bcd30-58da-4a37-ab2a-61848789da60_en

⁶ <https://au.int/en/documents/20181022/continental-strategy-technical-and-vocational-educational-and-training-tvet>

⁷ <https://www.ifad.org/ruraldevelopmentreport/section-a/>

⁸ <https://www.afdb.org/ar/news-and-events/press-releases/provide-young-people-new-skills-meet-needs-21st-century-labor-market-african-development-bank-report-urges-33910>

⁹ https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_627189/lang--en/index.htm

¹⁰ <https://data.worldbank.org/indicator/SL.AGR.EMPL.ZS?locations=ZG>

¹¹ <https://ilostat.ilo.org/young-people-are-far-more-likely-to-be-in-working-poverty/>

Ons perspectief en visie

Als coalitie van vijf ontwikkelingsorganisaties,¹² werken we met jongeren in verschillende landen in lage- en middeninkomenslanden. We zijn bekend met veel van de uitdagingen waarmee jongeren worden geconfronteerd, omdat we samenwerken met lokale partnerorganisaties, nationale overheden, bedrijven en lokale gemeenschappen. Als kleine tot middelgrote ngo's werken we vaak in afgelegen en landelijke gebieden, waar jongeren met verschillende uitdagingen worden geconfronteerd.

In dit *position paper* willen we onze visie op de problematiek van de jeugdwerkloosheid in lage- en middeninkomenslanden toelichten. In het bijzonder willen wij de aandacht vestigen op de positie van **verschillende groepen gemarginaliseerde jongeren**. Aangezien de omstandigheden zelfs voor bevoorrechte jongeren in veel lage- en middeninkomenslanden al erg zwaar zijn, worden degenen die tot meer gemarginaliseerde groepen behoren met nog meer problemen geconfronteerd. Daarom zijn er verschillende strategieën nodig om gemarginaliseerde jongeren te bereiken. We hebben het dan bijvoorbeeld over jongeren met een handicap, tienermoeders, schoolverlaters of andere groepen, die hieronder kort uitgewerkt worden. Onze focus op gemarginaliseerde jongeren sluit aan bij het principe 'Leave No One Behind', een van de leidende principes van het ontwikkelingsbeleid van de Nederlandse overheid. Het is van cruciaal belang dat goedbedoeld beleid om de toekomst van jongeren te verbeteren de bestaande ongelijkheid tussen groepen niet verergert.

1. We werken toe naar landen waar **alle jonge mensen** de kans hebben om **te leren, ontdekken en floreren**, en een waardevolle bijdrage te leveren aan hun samenleving.
2. Om jongeren die zich in de meest uitdagende posities bevinden werkelijk te bereiken, is een **systeemverandering** nodig waarbij (ontwikkelings)beleid specifiek op hen gericht is.
3. Het **potentiële rendement van investeringen in gemarginaliseerde jongeren is grenzeloos**, in termen van hogere economische inkomsten en toename van het handelspotentieel, en de verbetering van op elkaar afgestemde sectoren zoals klimaat, onderwijs en gezondheidszorg.

Gemarginaliseerde groepen en hun uitdagingen

In elke samenleving zijn er groepen die te maken krijgen met discriminatie, en geen toegang hebben tot diensten zoals onderwijs en beroepsopleidingen. Vanwege schadelijke stereotypen, gendernormen, wantrouwen tussen groepen of vooroordelen worden deze groepen als verschillend gezien. Deze marginalisering kan gebaseerd zijn op kenmerken zoals religie, geslacht, etniciteit, seksuele geaardheid of fysieke of mentale capaciteiten. Welke jongeren gemarginaliseerd worden, kan in elke situatie verschillen, maar in de meeste lage- en middeninkomenslanden zijn er enkele groepen die bijzonder kwetsbaar zijn voor uitsluiting. De uitdagingen waarmee sommige van deze groepen worden geconfronteerd, worden hieronder gedetailleerder beschreven.

Plattelandjongeren

Plattelandjongeren vormen ongeveer de helft van alle jongeren in lage- en middeninkomenslanden. Ze vormen geen minderheid, maar ze hebben niet dezelfde kansen als hun leeftijdsgenoten in stedelijke gebieden, zowel op het gebied van onderwijs als op het gebied van werkgelegenheid. In veel lage- en middeninkomenslanden blijven de plattelandgebieden slecht bereikbaar met beperkte toegang tot markten. Jongeren hebben ook vaak te maken met bepaalde culturele en gender-gerelateerde normen. In plattelandgebieden kan dit bijvoorbeeld leiden tot beperkte toegang tot land, omdat dit vaak voorbehouden is aan de oudere generatie.

¹² Dorcas, Edukans, Lillianefonds Help a Child, VSO en Woord en Daad

Onderzoek toont aan dat in Sub-Sahara Afrika de armoede tot elf keer sneller vermindert door de groei van de landbouwsector dan door de groei van andere sectoren.¹³ Vanwege de hierboven beschreven beperkende factoren streven echter maar weinig plattelandsjongeren ernaar om op het platteland te blijven en van de landbouw te leven.¹⁴

Omdat de landbouwontwikkeling cruciaal zal blijven voor de bloei van het Afrikaanse continent, moet het voor jongeren aantrekkelijker worden gemaakt om in deze sector te werken. In de meeste lage- en middeninkomenslanden houden veel boeren zich voornamelijk bezig met zelfvoorzienende landbouw. Met de juiste AVET (Agricultural Vocational Education and Training) kunnen jongeren de landbouwopbrengsten verbeteren en voor de markt gaan produceren.

Momenteel zijn formele opleidingen vaak slechts toegankelijk voor minder dan 5% van de plattelandsbevolking. Het vergroten van de toegang tot formeel onderwijs, of het vergroten van de legitimiteit van informeel onderwijs, zijn dus van cruciaal belang voor het verbeteren van de vooruitzichten voor plattelandsjongeren. Een goede marktanalyse vóór het starten van opleidingsprojecten is altijd een noodzaak, omdat het onwenselijk is dat jongeren 'opgeleid worden voor werkloosheid'. Dit kan gebeuren in plattelandsgebieden waar er onvoldoende vraag is naar bepaalde diensten. In deze gevallen kan een AVET-training een stuk geschikter zijn dan TVET.

Jongeren met een beperking

Tot op heden hebben de meeste samenlevingen jongeren met een beperking niet volledig geïntegreerd, wat heeft geleid tot de uitsluiting en isolatie van een groot en belangrijk deel van de bevolking. Naar schatting hebben wereldwijd 1 miljard mensen een beperking, waarvan ongeveer 80% in lage- en middeninkomenslanden woont.¹⁵ De werkloosheidscijfers voor jongeren met een beperking zijn in elke samenleving hoger dan voor de rest van de jongerenpopulatie. Ongelijkheden in de toegang tot onderwijs en beroepsopleiding kunnen een negatieve invloed hebben op de arbeidsmogelijkheden die beschikbaar zijn voor personen met een beperking. Een negatieve houding ten aanzien van beperkingen en discriminatie op basis van de handicapstatus kunnen ook aanzienlijke belemmeringen voor de werkgelegenheid opwerpen.¹⁶ De belemmeringen waarmee personen met een beperking worden geconfronteerd bij de toegang tot de werkplek beginnen al vroeg. Jongeren van 15 tot 29 jaar met een beperking hebben tot vijf keer meer kans om buiten het onderwijssysteem te vallen en geen werk te hebben of een opleiding te volgen dan hun leeftijdsgenoten zonder beperking.¹⁷

Omdat deze ongelijkheid vaak vroeg begint, moet deze ook zo vroeg mogelijk worden aangepakt. De nadruk moet liggen op een inclusieve benadering van TVET, AVET en vaardigheidstraining, zodat jongeren met een beperking erbij worden betrokken en waardevolle bijdragen kunnen leveren aan hun gemeenschap. Hoewel afzonderlijke onderwijsstructuren voor jongeren met een handicap een rol spelen, is het van cruciaal belang dat reguliere opleidingen inclusiever worden gemaakt.

Vrouwen

Jonge vrouwen in lage- en middeninkomenslanden worden geconfronteerd met specifieke belemmeringen in het huidige arbeids- en onderwijssysteem. Naast de uitdagingen waarmee hun mannelijke leeftijdsgenoten worden geconfronteerd, zoals een gebrek aan toegang tot kapitaal en een gebrek aan formele arbeidsmogelijkheden, hebben ze vaak te maken met gender-gerelateerde beperkingen. In veel lage- en middeninkomenslanden zijn er maatschappelijke en culturele normen die vrouwen ervan weerhouden te werken. Van jonge vrouwen wordt vaak verwacht dat zij voor het huishouden en de kinderen zorgen en vanwege deze maatschappelijke verwachtingen kan het nog moeilijker zijn om werk te vinden of te ondernemen. In sommige landen leidt dit ook tot ongunstige

¹³ <https://www.ifad.org/nl/investing-in-rural-people>

¹⁴ <https://www.ifad.org/nl/youth>

¹⁵ <https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/disability-and-health>

¹⁶ <https://www.un.org/development/desa/disabilities/youth-with-disabilities.html>

¹⁷ <https://ilostat.ilo.org/new-ilo-database-highlights-labour-market-challenges-of-persons-with-disabilities/>

praktijken, wetten, voorschriften en gedragingen ten opzichte van vrouwen op de werkplek.¹⁸ Vrouwen krijgen ook vaker een lager loon voor het werk dat ze doen. Wereldwijd verdienen zij 24% minder dan mannen.¹⁹ De negatieve gevolgen van de corona-lockdowns zijn ook ernstig geweest voor veel jonge vrouwen in de ontwikkelingslanden. Zo kregen veel landen te maken met een toenemend aantal kindhuwelijken,²⁰ schoolverlaters en tienerzwangerschappen.²¹ Als deze problemen echter op de juiste manier worden aangepakt, is het potentieel van jonge vrouwen in ontwikkelingslanden enorm.

Vluchtelingen en intern ontheemde jongeren (IDP's)

Jonge vluchtelingen en intern ontheemde jongeren worden vaak geconfronteerd met barrières bij de toegang tot onderwijs, opleiding of werk binnen hun gastgemeenschap.²² Hun fundamentele rechten worden in veel gevallen geschonden. Toegang tot werk wordt moeilijker gemaakt vanwege discriminatie (op de arbeidsmarkt), juridische drempels of een gebrek aan de juiste (taal)vaardigheden om een baan te vinden en te behouden. Veel jonge vluchtelingen en ontheemden hebben te maken gehad met de harde realiteit van oorlog, conflict, vervolging of onderdrukking. Deze gebeurtenissen hebben trauma's veroorzaakt en leiden tot gedwongen onthechting uit de eigen omgeving.²³ Het is essentieel dat deze groepen jongeren niet achtergesteld blijven. Als hun omstandigheden kunnen worden verbeterd kunnen zij een bijdrage kunnen leveren aan de gastgemeenschappen die hen onderdak bieden.

Beleidsdoelstellingen en indicatoren

Het doel is om gemarginaliseerde groepen te bereiken en ervoor te zorgen dat **alle jongeren** in lage- en middeninkomenslanden de kans krijgen om zich volledig te ontwikkelen en te floreren in hun professionele leven. Het valt niet te ontkennen dat het Nederlandse ontwikkelingsbeleid slechts een beperkte invloed en reikwijdte heeft. Wel zijn er bepaalde maatregelen die ervoor kunnen zorgen dat het huidige beleid ten aanzien van de werkgelegenheid voor jongeren inclusiever is en gemarginaliseerde groepen beter bereikt. De wens die PerspActive heeft:

1. De Nederlandse overheid is zich bewust van de **verschillende behoeften van gemarginaliseerde jongeren** - er is geen 'one size fits all' - en heeft een aanpak ontwikkeld die rekening houdt met deze verschillen en deze respecteert.
2. **Inclusie** van gemarginaliseerde jongeren is **opgenomen** in al het beleid inzake jeugdwerkgelegenheid binnen Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.
 - Goedgekeurde moties gericht op gemarginaliseerde jongeren, worden geïmplementeerd in de geest van de motie en leiden tot concrete, geïmplementeerde beleidsveranderingen.
 - Om TVET inclusiever te maken, wordt ervoor gezorgd dat 'reguliere' programma's voldoen aan de CRPD-normen.
 - Outreach-activiteiten en praktijkgericht onderzoek naar jeugdwerkgelegenheid in ontwikkelingslanden worden gedaan door of met betrokkenheid van lokale universiteiten en lokale kennisinstituten, ter ondersteuning van een beter onderbouwd Nederlands beleid.
3. (Gemarginaliseerde) jongeren **vervallen niet in armoede** als ze, om welke reden dan ook, niet kunnen werken. (Gemarginaliseerde) jongeren kunnen tijdens hun werkzame jaren (kleine) bedragen sparen voor hun **pensioen**.

¹⁸ <https://blogs.worldbank.org/endpovertyinsouthasia/helping-women-developing-countries-transition-jobs-careers>

¹⁹ <https://www.oxfam.org/en/why-majority-worlds-poor-are-women>

²⁰ <https://www.unicef.org/press-releases/10-million-additional-girls-risk-child-marriage-due-covid-19>

²¹ <https://healthpolicy-watch.news/african-teen-pregnancies-skyrocketed-during-covid-lockdowns-but-prevention-is-possible/>

²² <https://www.fmreview.org/economies/zetter-ruaudel>

²³ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-and-forced-displacement>

- Er wordt meer geld toegewezen aan sociale dialogen tussen overheden, werkgevers en werknemers op het Afrikaanse continent om vangnetten te creëren voor kwetsbare en gemarginaliseerde jongeren, in lijn met SDG8.
4. Nederlandse initiatieven op het gebied van werkgelegenheid voor jongeren omvatten een **sterke focus op plattelandsgebieden**. Dit heeft een positief effect op de werkgelegenheidscreatie in de voedingssector en zorgt ervoor dat rurale jongeren een toekomst voor zichzelf zien in hun woonplaats.
- Strategieën en beleidsdocumenten voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking nemen de unieke omstandigheden van plattelandjongeren mee in de analyse en streven naar concrete beleidsdoelen die het welzijn van plattelandsbewoners vergroten.
5. Landenstrategieën en door landen geleide allianties geven prioriteit aan **vraag-gestuurde oplossingen**. Bijvoorbeeld door de mismatch op de arbeidsmarkt tussen de vraag vanuit het bedrijfsleven en het aanbod vanuit de opleidingsinstellingen en de rijksoverheid aan te pakken.
- Er worden ‘multi-sectoral platforms’ (MSP’s) gecreëerd voor samenwerking en coördinatie tussen het bedrijfsleven, jongerenplatforms, opleidingsaanbieders en financiële instellingen.
 - Huidige en nieuwe werkgelegenheidsprogramma's voor onderwijs en jongeren leggen de nadruk op het versterken van de banden tussen de overheid, onderwijsinstellingen en de particuliere sector.
6. **Inclusief beroepsonderwijs** in ontwikkelingslanden wordt versterkt, vooral via maatschappelijke organisaties die de lokale context kennen, gespecialiseerd zijn in het implementeren van contextrelevante leerplannen en ervoor kunnen zorgen dat de stem van gemarginaliseerde mensen wordt gehoord.
- Maatschappelijke organisaties moeten in gelijke mate betrokken worden bij partnerschappen tussen de overheid en de particuliere sector.
 - Financieringsregelingen die beschikbaar zijn voor grote (Nederlandse) bedrijven moeten in gelijke mate toegankelijk zijn voor het lokale MKB.
 - Een percentage van de financiering in het beroepsonderwijs is gereserveerd voor de waakhondfunctie van het maatschappelijk middenveld, in lijn met de Verklaring van Parijs over de effectiviteit van ontwikkelingshulp.

Algemene indicator

- Gegevens over wie wordt bereikt door programma's die gericht zijn op jongeren en gefinancierd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken worden zoveel mogelijk uitgesplitst.